

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vědci sledují vitalitu a adaptabilitu dubů v lužních lesích

Brno, 27. 11. 2023 - Vědci z CzechGlobe společně s kolegy z Rakouska, Slovenska a Srbska v letošním roce založili monitorovací síť pro sledování vitality dubů v lužních lesích podél širokého zeměpisného gradientu. Stalo se tak v rámci projektu NetFor, který sleduje adaptabilitu dubu letního na rychle se měnící klimatické podmínky a předpokládá, že střední Evropa začíná zažívat klimatické podmínky podobné těm, které jsou typické pro jižní Evropu.

Dub letní (*Quercus robur* L.) je klíčovým druhem lužních lesů střední a jižní Evropy. V posledních desetiletích jsme svědky znepokojivého úbytku dubů v celém Podunajském regionu. Tento pokles nezpůsobuje jen ekonomické ztráty, ale znamená rovněž ztrátu biodiverzity a genetických zdrojů lesa. Příčinou poklesu je kombinace mnoha přímých a nepřímých faktorů, ale hlavním faktorem vedoucím k odumírání dubů v celé Evropě je stres způsobený suchem.

Reakcí na tento naléhavý problém je projekt „Přechod na automatický monitorovací systém pro sledování vitality dubu letního v reálném čase v nivách dunajského regionu (NetFor)“ podpořený MŠMT v rámci programu mnohostranné vědecko-technické spolupráce v Podunajském regionu. Klíčovou aktivitou projektu je právě založení monitorovací sítě podél širokého zeměpisného gradientu pro sledování vitality dubů v lužních lesích. Jedním z použitých přístupů je retrospektivní analýza letokruhů pomocí dendrochronologie, kdy se odebírají vzorky dřeva a analyzují letokruhy ve spojení s historickými klimatickými daty. „Tato analýza má za cíl určit, jak různé klimatické podmínky historicky ovlivňovaly vzorce růstu, což poskytne obrázek o odolnosti a zranitelnosti dubu v měnícím se klimatu,“ vysvětlil koordinátor projektu Marko Stojanovič.

Projekt současně využívá pokročilou technologii v podobě automatických dendrometrů. Tyto sofistikované senzory, umístěné přímo na kmeny stromů, dokáží s výjimečnou přesností (na úrovni mikrometrů) s vysokým časovým rozlišením (každých 30 minut) zaznamenat změny rozměru kmene stromu. Dendrometr tak představuje efektivní nástroj poskytující přehledné, časově a místně aktuální informace o stresu suchem, vitalitě a produkci lesních ekosystémů.

Automatické dendrometry byly nainstalovány na nově vzniklých monitorovacích plochách v Podunajském regionu (nejnověji v rakouských lužních lesích poblíž řeky Moravy, a to ve spolupráci s Rakouským federálním výzkumným centrem pro lesy) a jsou plně zahrnuty do národní sítě biomonitoringu stavu lesních ekosystémů poskytující data v reálném čase - DendroNetwork. Význam projektu zdůraznil jeho klíčový člen NetFor a koordinátor sítě DendroNetwork Jan Krejza: „tato iniciativa rozšiřuje naši národní síť biomonitoringu v rámci střední a jižní Evropy a prohlubuje naše porozumění dynamice lesů v reálném čase napříč širokým klimatickým gradientem.“

Kontakt pro média

Ing. Marko Stojanovič, PhD, kordinator NetFor; M: +420 773 482 904; E: stojanovic.m@czechglobe.cz

Ing. Jan Krejza, PhD, kordinator DendroNetwork; M: +420 606 328 505; krejza.j@czechglobe.cz

Oddělení xylogeneze a tvorby biomasy, Ústav výzkumu globální změny AV ČR

Obrazové přílohy:

Obr. 1 Automatický dendrometr instalovaný na nádherném více než 200 let starém dubu v lužním lese na rakousko-slovenských hranicích poblíž řeky Moravy, navržený k monitorování vitality stromu

Obr. 2. Výzkumná infrastruktura sítě DendroNetwork